

ОБСТАВИНИ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ВСТАНОВЛЕННЮ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ПОРУШЕННЯМ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

БЕЗГІНСЬКИЙ Юрій Сергійович - здобувач кафедри кримінально-правових дисциплін Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка

<https://orcid.org/0000-0002-9502-1714>

УДК 343.98

DOI 10.32782/EP.2021.19

В статті досліджено стан наукової розробки обставин, що підлягають встановленню при розслідуванні кримінальних порушень правил безпеки на підприємствах вугільної промисловості. Показано їх специфіку вказаних кримінальних виробництв. На основі цього розглянуто наукове і практичне значення вивчення окремих обставин, що підлягають встановленню. Розглянуто питання про значимість документування фактів, обставин, часу і місця вчинення кримінального правопорушення. Детально розглянуто способи вчинення порушень правил виробничої безпеки на об'єктах вугільної промисловості. Визначено особливості встановлення особливо небезпечних наслідків порушення правил безпеки. Проаналізовано правовий статус спеціального суб'єкта, який зобов'язаний дотримуватися правил безпеки на підприємствах вугільної промисловості. Вказано, що серед обставин, що підлягають встановленню, слід виділити такі: ступінь вини конкретного особи (мотив, мета) обставин, пом'якшуючих покарання за вчинення кримінального правопорушення або виключають кримінальну відповідальність; обставини закриття кримінального виробництва або звільнення від кримінальної відповідальності або покарання; причини і умови, що сприяли вчиненню порушення правил безпеки на підприємствах вугільної промисловості.

Ключевые слова: предмет доказывания, обстоятельства, подлежащие установлению, нарушение правил безопасности, предприятие угольной промышленности.

Постановка проблеми

Відповідно до статті 43 Конституції України кожен має право на належні, безпечні і здорові умови праці. Положення цієї норми набувають особливої актуальності в контексті реалізації стратегічних цілей державної енергетичної політики, спрямованої на підтримку підприємств вугільної промисловості у частині забезпечення виробничої безпеки. Втілення такої стратегії потребує посилення державного гірничого нагляду та удосконалення діяльності правоохоронних органів щодо розслідування злочинів, пов'язаних з порушенням правил безпеки на підприємствах вугільної промисловості. У зв'язку з цим вагомого значення набуває нормативно-правове, організаційне, техніко-криміналістичне та методико-криміналістичне забезпечення роботи слідчого (дознавача) у визначеному напрямку. Тож, зважаючи на об'єктивну потребу слідчої практики, особливо значущим є розроблення рекомендацій стосовно належного з'ясування обставин, що підлягають встановленню, та інших даних, які мають значення для досудового розслідування, із урахуванням технологічних регламентів виробництва, притаманних вугільній промисловості.

Стан дослідження проблеми

Вагомий внесок у дослідження обставин, що підлягають встановленню у кримінальних провадженнях про порушення правил виробничої безпеки, у тому числі у секторі вугільної промисловості, здійснювали вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема В. М. Апоревич, С. А. Бадалян, О. О. Бахуринська, І. М. Беляєва, В. В. Бірюков, Л. Г. Бордюгов, Г. А. Борейко, В. І. Борисов, М. С. Брайнін, К. А. Букалов, Ш. К. Вахітов, М. С. Грінберг, М. О. Григор'єва, Л. М. Давиденко, М. М. Дмитрієв, І. Ю. Єрмаков, В. І. Жирютін, В. А. Журавель, Д. В. Зеркалов, Н. К. Йосифов, О. В. Одерій, І. Ф. Крилов, П. В. Кобзаренко, Г. С. Крайник, А. А. Крупка, І. О. Кучеркова, М. П. Куцевич, С. А. Квелідзе, І. П. Лановенко, Ф. А. Лопушанський, С. В. Марковиченко, М. Я. Панчишин, В. В. Пивоваров, Є. І. Роспутько, В. І. Рохлін, К. О. Спасенко, М. О. Селіванов, О. В. Таран, Н. В. Тимофєєва, М. С. Шалумова, А. А. Шмідт, М. П. Яблоков, В. Б. Ястребов та інші. Високо оцінюючи вагомість наукових здобутків названих авторів, зауважимо, що у їхніх роботах лише фрагментарно висвітлювалися питання з'ясування обставин, що підлягають встановленню під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з порушенням правил безпеки на підприємствах вугільної промисловості.

Метою цієї статті є виокремлення обставин, що підлягають встановленню під час розслідування злочинів, пов'язаних з порушенням правил безпеки на підприємствах вугільної промисловості. На підставі проведеного аналізу ми спробуємо розглянути наукове та практичне значення визначення обставин, що підлягають встановленню у кримінальних провадженнях названої категорії для забезпечення швидкого, повного та всебічного досудового розслідування.

Основний виклад

Обставини, що підлягають доказуванню під час розслідування злочинів,

пов'язаних з порушенням вимог законодавства про охорону праці, слід диференціювати за трьома рівнями: перший рівень визначено Кримінальним процесуальним кодексом України (далі – КПК України); другий рівень – згідно з кваліфікуючими ознаками злочинів, а також положень регулятивного законодавства про охорону праці; третій – з урахуванням обставин конкретного злочину. Специфікою розслідування цих кримінальних правопорушень є необхідність встановлення обставин, що стосуються стану охорони праці на конкретному підприємстві. Доказування винуватості особи, яка вчинила порушення, передбачає встановлення причинного зв'язку між її діями (бездіяльністю) та суспільно небезпечними наслідками [1, с. 18].

Вихідним елементом спеціального предмету доказування є *подія вчинення кримінального правопорушення*. На думку В. М. Федченка, Н. В. Павлової, М. М. Єфімової та інших авторів, при розслідуванні злочинних порушень правил безпеки у кожному кримінальному провадженні мають бути спершу з'ясовані характер події – чи стався нещасний випадок, професійне захворювання, стихійне лихо, аварія, злочин; якщо такого роду діяння є суспільно небезпечним, то чи кваліфікується воно як злочин проти безпеки виробництва [2, с. 33-34]. У свою чергу, В. В. Панчишин вважає, що особливості встановлення події аналізованих кримінальних правопорушень полягають у тому, що порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою завжди відбувається в умовах, пов'язаних із виробничою діяльністю, роботою у трудових колективах, що регламентується розгалуженою системою нормативно-правових актів. Необхідність розуміння й правильної оцінки цих та інших специфічних чинників зумовлює особливу складність доказування [3, с. 76-77].

Суттєвими елементами обставин, що підлягають встановленню під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з порушенням правил безпеки на підприємствах вугільної промисловос-

ті, є місце та час вчинення кримінального правопорушення. Відповідно місцем зазначеного кримінально-карного діяння є земельна ділянка, що надана у користування підприємству (установі, організації), а також ділянка, яка віднесена до його території згідно з рішенням відповідного місцевого органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування, включаючи виробничі, адміністративні та побутові приміщення, будівлі, споруди, розміщені на такій земельній ділянці, на яких провадиться виробнича діяльність. Наведені місця відносяться до категорії об'єктів підвищеної небезпеки. Зазначеними об'єктами є: *рудник* (гірничє підприємство, що видобуває рудні та нерудні корисні копалини підземним способом); *свердловина* (циліндрична гірнича виробка, створена бурами або іншими буровими інструментами); *шахта* (гірничє підприємство з видобування корисних копалин (вугілля, солей тощо) підземним способом); *копальня* (місце видобутку рудних та нерудних корисних копалин підземним або відкритим способом); *кар'єр* (гірничє підприємство, що добуває рудні та нерудні корисні копалини відкритим способом) [4].

Крім перелічених об'єктів, місцем вчинення аналізованого правопорушення можуть бути інші локації, що мають певний стосунок до вугільнодобувної галузі (електропідстанції, ремонтні майстерні, бази гірничо-рятувальних служб), тобто це той цілісний технічно та організаційно відокремлений майновий комплекс засобів і ресурсів, що прямо чи опосередковано пов'язаний з видобутком і переробкою корисних копалин (вугілля), експлуатації об'єктів із застосуванням гірничих технологій, їх обслуговування та будівництва.

Під час доказування кримінально-карних порушень виробничих правил безпеки у вугільній промисловості важливо встановити точний час учинення кожного з цих порушень, його тривалість, системність та періодичність. У зв'язку з цим з'ясуванню підлягає точний графік та режим роботи підприємства, змістовно вивчається службова документація, детально

досліджуються письмові вказівки адміністрації, розпорядження, накази, графіки, плани, схеми, наряди-допуски, приписи, журнали інструктажів, інструкції з охорони праці, акти-наряди тощо.

Стосовно періодизації вчинення кримінального правопорушення слід зауважити, що місце і час настання негативних наслідків не завжди збігаються з просторово-часовою характеристикою порушення правил безпеки, що пояснюється особливим характером гірничих робіт, що включає низку взаємопов'язаних стадій, на яких виконання виробничих операцій може відбуватися в різні часові проміжки і на значній відстані один від одного. Кримінальні правопорушення цього виду можуть відбуватися не лише при безпосередній експлуатації гірничорудного чи іншого об'єкта, на якому ведуться гірничі роботи, а й на стадіях його проектування, будівництва і введення в експлуатацію [5, с. 19].

З'ясування обстановки вчинення кримінального правопорушення, пов'язаного з порушенням правил безпеки на підприємстві вугільної промисловості, на нашу думку, вимагає встановлення кола виробничих відносин, пов'язаних з виконанням робіт з підвищеною небезпекою. Виходячи з Переліку робіт з підвищеною небезпекою, затвердженого наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26 січня 2005 року № 15, вугільнодобувній галузі притаманна така діяльність: роботи по виробництву пилувугільного палива та обслуговування устаткування по їх виробництву (п. 51); підземні роботи на шахтах та рудниках (п. 64); підземна геологорозвідка (п. 65); сейморозвідка (п. 66); геолого-маркшейдерські роботи (п. 67); аварійно-рятувальні роботи, гасіння пожеж (п. 68); дегазаційні роботи (п. 69); технічне обслуговування, експлуатація та ремонт підйомних установок, стволів, компресорних станцій (п. 70); утворення і експлуатація відвалів гірничих порід (п. 71); проведення розкривних робіт, виїмка і навантаження корисних копалин при відкритих гірничих роботах (п.73); підземні та відкриті

гірничі роботи при будівництві, реконструкції і ремонті метрополітенів, підземних споруд спеціального призначення (п. 76). Виокремлена низка робіт з існуючого переліку не є вичерпною, оскільки залежно від характеру виробничих процесів, що можуть мати місце у вугільно-добувному комплексі, не виключається можливість проведення й інших заходів з підвищеною небезпекою. Наприклад, це роботи верхолазні та на висоті (п. 94); роботи з підйомних і підвісних колисок і рихтувань на висоті (п. 95); монтаж та демонтаж будинків, споруд, а також відновлення та зміцнення їх аварійних частин (п. 97) тощо [6].

Важливим є те, що з урахуванням специфіки виробництва у вугільній промисловості роботодавцем може розроблятися і затверджуватися відповідний перелік робіт з підвищеною небезпекою, для проведення яких потрібне спеціальне навчання працівників і щорічна перевірка знань з питань охорони праці. З позиції доказування причетності спеціального суб'єкта (особи, яка зобов'язана дотримуватися правил безпеки) значущим є те, що всі роботи з підвищеною небезпекою проводяться тільки за письмовим нарядом. Інакше будь-яка робота, проведена без відповідного дозволу, може бути розцінена як прояв самодіяльності з боку робітників.

Зважаючи на особливості вугільно-видобувної галузі, виробництво на таких підприємствах здебільшого пов'язано з небезпечними та шкідливими умовами праці. Встановлення обставин, що характеризують об'єкт цього кримінального правопорушення, передбачає виявлення ознак, корті вказують на те, що кримінально-карному впливу піддаються суспільні відносини в галузі промислової безпеки, тобто це ті відносини, що забезпечують стан захищеності життєво важливих інтересів особи і суспільства від аварій та нещасних випадків на небезпечних виробничих об'єктах [5, с. 19].

У Гірничому законі України роботи з небезпечними та шкідливими умовами праці тлумачаться як виробничі процеси

та (або) види робіт, що супроводжуються об'єктивними факторами, які створюють загрозу для здоров'я та життя працівників. Здебільшого порушення правил безпеки та охорони праці у секторі вугільної промисловості пов'язується з роботами щодо проведення, кріплення та підтримки гірничих виробок і виймання гірничих порід в умовах порушення природної рівноваги, можливості прояву небезпечних і шкідливих виробничих факторів [4].

На думку К. О. Спасенка, окремим елементом предмету доказування порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою слід вирізняти *спосіб (форму) порушення правил безпеки*: характер виконуваних робіт; характер порушення правил безпеки, кількість порушень і характер їх комбінацій; які конкретно порушення правил безпеки були вчинені; спосіб приховування злочину; технологію виробництва й порядок проведення таких робіт [7, с. 88-89].

З точки зору М. П. Яблокова та С. А. Квелідзе, для встановлення способу порушення правил безпеки необхідно вирішити наступні питання: які правила техніки безпеки або інші правила охорони праці (загальні або галузеві), були порушені; яким чином порушені (шляхом дії або бездіяльності), і в чому конкретно проявилася дія (бездіяльність); який ступінь суспільної небезпеки злочинної поведінки (особливо при декількох правопорушеннях); де та коли (дата, час), при виконанні якої виробничої операції, на якому верстаті, агрегаті, механізмі, при використанні якого інструмента, в якій виробничій обстановці мала місце подія; який технічний стан уживаного устаткування і його забезпеченість запобіжними пристроями; наскільки безпечним був технічний режим цієї роботи; який механізм події; які наслідки настали або могли настати [8, с. 77].

Враховуючи бланкетний характер аналізованих кримінально-правових норм, на нашу думку, обов'язковою обставиною, що підлягає встановленню, є визначення наявності *нормативно-правових приписів з питань правил безпеки та охорони праці*,

у результаті порушення яких було вчинено відповідне кримінально-карне діяння чи бездіяльність. Наразі існує розгалужена нормативна база, що містить загальні, міжгалузеві, галузеві, підгалузеві та спеціальні правила виробничої безпеки та охорони праці. Відтак, доцільно звернутися до існуючого Показчика нормативно-правових актів з охорони праці, затвердженого Державною службою України з питань праці від 30 жовтня 2020 року № 141 [9]. У цьому документі виокремлено окрему категорію нормативних положень у сфері видобування вугілля.

Погоджуємося з О. В. Таран та М. Я. Панчишиним, що, крім нормативних документів, врахуванню підлягають і внутрішні правила, які на локальному рівні визначають порядок безпечного виконання робіт працівниками конкретних підприємств вугільної промисловості, зокрема у виробничих приміщеннях, на будівельних майданчиках, робочих місцях, розроблених відповідно до державних нормативно-правових актів про охорону праці [10, с. 24].

Вагомою обставиною, що підлягає встановленню під час розслідування кримінальних правопорушень наведеної категорії, є наявність відповідного правового статусу спеціального суб'єкта, що містить зобов'язання особи дотримуватися встановлених правил безпеки. У зв'язку з цим особливий інтерес для доказування становлять різного роду документи, зокрема: функціональні обов'язки, посадові інструкції, внутрішні директиви тощо. Доказове значення мають журнали: реєстрації потерпілих від нещасних випадків; обліку об'єктів підвищеної небезпеки; реєстрації аварій; реєстрації інструкцій з охорони праці на підприємстві; обліку видачі інструкцій з охорони праці на підприємстві; реєстрації вступного інструктажу з питань охорони праці, реєстрації протоколів лабораторних досліджень умов праці [10, с. 25].

У процесі доказування суспільно небезпечних наслідків кримінально-карного порушення правил безпеки на підприємстві вугільної промисловості слід з'ясувати

таке: а) чи виникла загроза загибелі людей або настання інших тяжких наслідків; б) чи наявне спричинення реальної шкоди, зокрема якої шкоди завдано здоров'ю потерпілого; в) скільки загинуло людей; г) характеристика інших тяжких наслідків. Так, поняттям «шкода здоров'ю потерпілого» згідно з пунктом 11 Ухвали Пленуму Верховного суду 1982 року, позначене спричинення середньої тяжкості тілесного пошкодження одній особі або легкого тілесного пошкодження, що призвело до короткочасного розладу здоров'я або незначної втрати працездатності однієї або декількох осіб [2, с. 34].

Окремим елементом переліку обставин, що підлягають встановленню у кримінальних провадженнях визначеної категорії, слід виокремити *відомості про особу потерпілого*, тобто постраждалого в результаті аварії. Для цього необхідно зібрати достатню кількість характеризуючого матеріалу на особу: характеристики за місцем роботи та проживання, проходження профілактичного медичного огляду, наявність дисциплінарних стягнень, захворювань, шкідливих звичок тощо. Доказуванню підлягає наявність факту трудових відносин між працівником та підприємством (суб'єктом підприємницької діяльності, який використовує найману працю на умовах трудового договору [1, с. 85].

Крім усіх наведених обставин, що підлягають встановленню, вагоме значення також мають: відомості щодо ступеня вини конкретної особи (мотив, мета); обставин, що пом'якшують покарання або виключають кримінальну відповідальність; підстави закриття кримінального провадження або звільнення від кримінальної відповідальності чи покарання; причини та умови, що сприяли вчиненню злочину тощо. Однак, через встановленні обмеження обсягів наукової статті ми не можемо детально розглянути ці питання. Хоча це жодним чином не применшує їх значущості. До того ж маємо констатувати, що у науковій літературі окреслені аспекти у різні часи авторами висвітлювалися достатньо поглиблено.

Висновки

Визначення обставин, що підлягають встановленню, у кримінальних провадженнях про порушення правил безпеки на підприємствах вугільної промисловості потребує врахування не лише положень статті 91 КПК України, але й інших кримінально-правових та криміналістичних аспектів, зокрема:

– подія кримінально-карного порушення правил безпеки, що відбулася на підприємстві вугільної промисловості;

– місце та час порушення правил виробничої безпеки та настання відповідних наслідків або виникнення загрози їх настання;

– обстановка вчинення кримінального правопорушення, пов'язаного з порушенням правил безпеки на підприємстві вугільної промисловості;

– спосіб порушення правил безпеки або законодавства про охорону праці;

– наявність нормативно-правових приписів з питань охорони праці, пов'язаних з вугільнодобувними процесами, у результаті порушення яких було вчинено відповідне кримінально-карне діяння чи бездіяльність;

– суспільно небезпечні наслідки порушення правил безпеки, що мали місце на підприємстві вугільної промисловості;

– наявність відповідного правового статусу спеціального суб'єкта, що передбачає зобов'язання особи дотримуватися встановлених правил безпеки.

Вважаємо, що системне поєднання наведених обставин із загальним предметом доказування сприяє швидкому, повному та неупередженому розслідуванню кримінальних правопорушень, пов'язаних з порушенням правил безпеки на підприємствах вугільної промисловості.

Література

1. Таран О. В. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів, пов'язаних з порушенням вимог законодавства про охорону праці : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. д-ра юрид. наук: 12.00.09. К., 2013. 34 с.

2. Порядок та особливості досудового розслідування порушень правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою (ст. 272 КК України): метод. рекомендації / Кол. авт. Дніпро, 2017. 72 с.

3. Панчишин М. Я. Розслідування порушень правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою: дис... к-та юрид. наук: 12.00.09. К., 2016. 239 с.

4. Гірничий закон України від 6 жовтня 1999 року № 1127-XIV // База даних «Законодавство України»/ Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1127-14#Text>

5. Дмитриев М. М. Особенности расследования преступлений, связанных с нарушением правил безопасности при ведении горных работ :на примере Республики Бурятия : автореф дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. М., 2008. 30 с.

6. Перелік робіт з підвищеною небезпекою (НПАОП 0.00-4.12-2005) Держнаглядохоронпраці України; Перелік від 26 січня 2005 року № 15 // База даних «Законодавство України»/ Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0232-05:>.

7. Спасенко К. О. Методика розслідування порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою. дис... канд. юрид. наук: 12.00.09. Х., 2016. 214 с.

8. Яблоков Н. П., Квелидзе С. А. Расследование и предупреждение преступных нарушений правил охраны труда и техники безопасности: моногр. М.: Изд-во МГУ, 1971. 180 с.

9. Показчик нормативно-правових актів з охорони праці, затверджений Державною службою України з питань праці від 30 жовтня 2020 року № 141 // База даних «Законодавство України»/ Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0141880-20#Text>

10. Таран О. В., Панчишин М. Я. Розслідування порушень правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою: метод. рек. К., 2015. 78 с.

АНОТАЦІЯ

У статті досліджено стан наукової розробленості обставин, що підлягають встановленню під час розслідування кримінально-карних порушень правил безпеки на підприємствах вугільної промисловості. Показано специфіку таких обставин у відповідних кримінальних провадженнях. На підставі цього розглянуто наукове та практичне значення дослідження окремих обставини, що підлягають встановленню.

Акцентовується увага на тому, що визначення обставин, котрі підлягають встановленню у кримінальних провадженнях про порушення правил безпеки на підприємствах вугільної промисловості, потребує врахування не лише положень статті 91 КПК України, але й інших кримінально-правових та криміналістичних аспектів.

Розглянуто питання стосовно значимості документування події, обстановки, часу та місця вчинення кримінального правопорушення. Змістовно висвітлено спосіб порушення правил виробничої безпеки на об'єктах вугільної промисловості. Визначено особливості дослідження суспільно небезпечних наслідків порушення правил безпеки як окрему обставину, що підлягає встановленню. Проаналізовано правовий статус спеціального суб'єкта, який зобов'язаний дотримуватися відповідних правил безпеки на підприємствах вугільної промисловості. Зазначено, що серед обставин, що підлягають встановленню, слід виокремити відомості щодо: ступеня вини конкретної особи (мотив, мета); обставин, що пом'якшують покарання за вчинення кримінального правопорушення або виключають кримінальну відповідальність; підстав закриття кримінального провадження або звільнення від кримінальної відповідальності чи покарання; причин та умов, що сприяли вчиненню порушень правил безпеки на підприємствах вугільно добувного комплексу.

Доведено, що системне поєднання наведених обставин із загальним предметом доказування сприяє швидкому, повному та неупередженому розслідуванню кримінальних правопорушень, пов'язаних з порушенням правил безпеки на підприємствах вугільної промисловості.

Ключові слова: предмет доказування, обставини, що підлягають встановленню, порушення правил безпеки, підприємство вугільної промисловості.

SUMMARY

The article examines the state of scientific development of the circumstances to be established during the investigation of criminal violations of safety rules at the coal industry enterprises. Specificities of such circumstances are shown. Based on this, the scientific and practical significance of the study of individual circumstances to be established is considered.

Emphasis is placed on the fact that determining the circumstances to be established in criminal proceedings for violation of safety rules in the coal industry requires consideration not only of the provisions of Article 91 of the CPC of Ukraine, but also other criminal and forensic aspects.

The author considers the question of the importance of documenting the event, the situation, the time and place of the criminal offense. The method of violation of the rules of industrial safety at the facilities of the coal mining complex is meaningfully covered. Peculiarities of establishing socially dangerous consequences of safety violations as a separate circumstance to be established are determined. The legal status of a special subject, which is obliged to comply with the relevant safety rules in the coal industry, is analyzed. It is proved that among the circumstances to be established, it is necessary to distinguish information on: the degree of guilt of a particular person (motive, purpose); circumstances that mitigate the punishment of a criminal offense or exclude criminal liability; grounds for closing criminal proceedings or release person from criminal liability or punishment; reasons and conditions that contributed to the violation of safety rules at the enterprises of the coal mining complex.

It has been proven that the systematic combination of these circumstances with the general subject of evidence facilitates a rapid, complete and impartial investigation of criminal offenses related to violations of safety rules at the coal industry enterprises.

Key words: subject of proving, circumstances to be established, violation of safety rules, coal industry enterprise.